

УДК 332.3

Крисак А. І., к.е.н. (Луцький національний технічний університет, м. Луцьк)

НАУКОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРИ РЕГУЛЮВАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

В даній статті розглянуто базові засади та цілі сталого розвитку. Узагальнено змістовні характеристики земельних відносин та обґрунтовано напрями регулювання земельних відносин при переході до сталого розвитку.

Ключові слова: комплексний підхід, використання, володіння, розпорядження, охорона, відновлення земель.

Вступ. В умовах ринкової економіки земельні відносини через багатогранну призму земельних ресурсів, торкаються багатьох сфер суспільного відтворення, і потребують трансформації у якісно нові взаємоузгоджені форми сталих відносини щодо використання, володіння та розпорядження, охорони та відтворення земель, так як сьгоднішні потреби суспільства все більше залучають використання земель до економічної сфери, разом з тим, не зменшуючи ролі екологізації виробництва та соціальної стабільності для учасників цих відносин. Необхідність регулювання зумовлена внутрішнім і зовнішнім протиборством у суспільстві, яке супроводжується різного роду тертями, неоднозначним уявленням про об'єкт керування тощо. Тому питання, які можуть виникати при цьому, потребують відповідного врегулювання.

Сьогодні завершуються процеси приватизації державної власності, а відповідно й зменшується питома вага державного управління в економічній сфері. В умовах ринкової економіки функції держави наповнюються більш координуючим, регулятивним змістом і характером. Практично в державній політиці щодо економіки домінують інструменти регулювання, контролю, координування й т.ін., тобто переважно методи економічного характеру. Збільшення використання ресурсів, капіталу, необхідність створення нормативно-правової бази регулювання ринкового механізму, здійснення соціальних функцій і т.д. зумовили необхідність використання державних важелів регулювання і у сфері земельних відносин. Окрім цих факторів, слід врахувати просторові відмінності країни в забезпеченні ресурсами, різні рівні економічного розвитку та якості життя населення регіонів, необхідність розвитку інфраструктури, екологічний стан довкілля тощо. Більше того, в

умовах сталого розвитку земельні відносини потребують врегулювання щодо відтворення земельно-ресурсного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика сталого розвитку активно досліджується вітчизняними та зарубіжними науковцями, такими як: Бистряков І., Герасимчук З, Гринів Л., Дейлі Г., Дорогунцов С., Дорошенко М., Мартин А., Мойсеев Н., Паулі Г., Хвесик М., та багатьма іншими, які виділяють найбільш загальні поняття сталого розвитку і визначають його як комплексний механізм розвитку усіх сфер діяльності суспільства. Але разом з тим, не прослідковується динамічність трансформаційних процесів, що відбуваються на певному часовому проміжку щодо ринкових перетворень в сфері регулювання земельних відносин та їх здійсненням при переході до сталого розвитку.

Методика досліджень. Перехід України до сталого розвитку зумовлює потребу наукового обґрунтування теоретичних і прикладних основ регулювання земельних відносин. Засади сталого розвитку у сфері землевикористання, землеволодіння та землерозпорядження, землекохорони та землевідновлення вимагають створення зрозумілих та чітких механізмів регулювання земельних відносин, які можливо буде реалізувати завдяки належному розумінню дій, що відбуватимуться на різних рівнях системи землеупорядкування. На сучасному етапі розвитку державотворення наша країна намагається створити цілісну програму еколого-соціо-економічного розвитку земельних відносин, завершити земельну реформу, вдосконалити та зміцнити відповідні механізми господарювання на землі, фінансово-бюджетну, кредитну та грошову системи для реалізації завдань земельної політики, створити соціальні умови для можливостей володіння та розпорядження землями, забезпечити сприйняття громадськістю екологічної політики у заходах по охороні та відтворенню земель.

Постановка завдання. Узагальнення аспектів регулювання ринкових земельних відносин, що приведуть до сталого розвитку та відтворювальних процесів у природокористуванні не втрачають своєї актуальності і надалі. Досліджуючи питання регулювання земельних відносин в умовах сталого розвитку необхідно вивчити теоретичне підґрунтя сталого розвитку під різним кутом огляду як в класичній, так і в сучасній науці, що надасть можливість здійснювати регулювання земельних відносин в нових умовах господарювання.

Результати досліджень. Системні зміни, що відбуваються у сучасному суспільстві впливають не лише на людину, її потреби та можливості, але і на навколишнє природне середовище. На даному етапі розвитку Україна визначила, що безальтернативним варіантом для неї є

сталий розвиток, у відповідності до Резолюції чергової Конференції, що проходила в червні 2012 року у Ріо-де-Жанейро „Ріо+20”.

Сталий розвиток – це такий розвиток суспільства, за якого задоволення потреб теперішніх поколінь не повинно ставити під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби, для чого необхідно узгодження екологічних, економічних та соціальних складових розвитку [1, 1].

Основні ідеї сталого розвитку співзвучні культурі і світоглядним цінностям українського народу, в історії і традиціях якого завжди було бережне відношення до землі, води, природи взагалі. Для досягнення мети сталого розвитку, з урахуванням притаманних Україні географічних, демографічних, соціально-економічних та екологічних особливостей, основними завданнями на перехідний період до сталого розвитку нашої країни є: раціональне використання ресурсів; розв'язання проблеми бідності як основного соціального завдання; збалансований розвиток економіки в межах екологічного простору держави; забезпечення високої якості стану навколишнього природного середовища; суттєве послаблення наслідків Чорнобильської аварії; досягнення демографічної стабільності; сприяння становленню громадянського суспільства [1, 5].

Земля є ресурсом, що даний природою і виступає основою національного багатства держави. В умовах кризової та після кризової ситуації, що охопила економіку країни, питання сталого розвитку сфери земельних відносин можуть сформувати відповідні імпульси, що слугуватимуть стабілізації поступального розвитку соціо-економічно-екологічно орієнтованої системи господарювання. Актуалізація проблем сталого розвитку набуває все більшої гостроти через невідповідність системи ведення господарської діяльності, яка перейшла нам у спадок від адміністративно-командного устрою, сучасним ринковим умовам. У земельних відносинах залишається багато невіршених, а інколи і суперечливих моментів, які не отримали відповідне сприйняття у середовищі землекористувачів, виробників та споживачів товарної продукції, а також не достатньо вирішили питання ефективного і взаємоузгодженого управління та регулювання процесів господарювання на землі із процесами, що відбуваються у довкіллі.

Проблема сталого розвитку охоплює широке коло проблем суспільства, які слід вирішувати системно. Основою керованості сталого розвитку є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибрати найбільш оптимальний. Теорія сталого розвитку є альтернативою парадиг-

гмі економічного зростання, яка ігнорує екологічну небезпеку від розвитку за екстенсивною моделлю [2, 1].

В Україні проблема сталого розвитку обговорюється достатньо давно. З 1992 року створено значний науковий доробок, який заклав підґрунтя новим орієнтирам розвитку країни на засадах постіндустріальної економіки [3]. Утім, аналізуючи ситуацію, можна визначити, що поза увагою залишається насамперед швидкість змін, яку несе не тільки і не стільки сучасний світ, скільки власне людина, що трансформується. І це можливо простежити у процесі аналізу динаміки пріоритетів, які перед собою ставило людство. За нетривалий в історичних вимірах період часу вони змінювалися тричі.

У даний час за участю вчених активно розробляється Концепція сталого розвитку України. Про актуальність даної проблеми свідчить той факт, що ще в 1998 р. при Кабінеті Міністрів України відповідною постановою була створена Національна комісія сталого розвитку України, а до її складу увійшли відомі вчені. Наукові основи національної стратегії переходу України на принципи сталого розвитку ґрунтуються на властивих державі геополітичних, географічних, демографічних, соціально-економічних і екологічних особливостях. У відповідності до Концепції сталого розвитку України визначені основні цілі сталого розвитку (рисунок).

Реалізація цілей сталого розвитку забезпечується через:

- структурну перебудову народного господарства;
- гарантування національної безпеки держави, включаючи соціальну, економічну й екологічну безпеку;
- підвищення рівня організації процесу природокористування з урахуванням місцевих природно-кліматичних умов і природно-ресурсного потенціалу територій;
- паритетність використання природних ресурсів для нинішніх і прийдешніх поколінь;
- формування еколого-економічного мислення, адекватного процесам суспільних трансформацій.

Для оновлення ціннісних орієнтирів сталого розвитку виникає потреба розроблення інноваційних підходів, які стануть поштовхом до реалізації концепції сталого розвитку в наступні десятиліття.

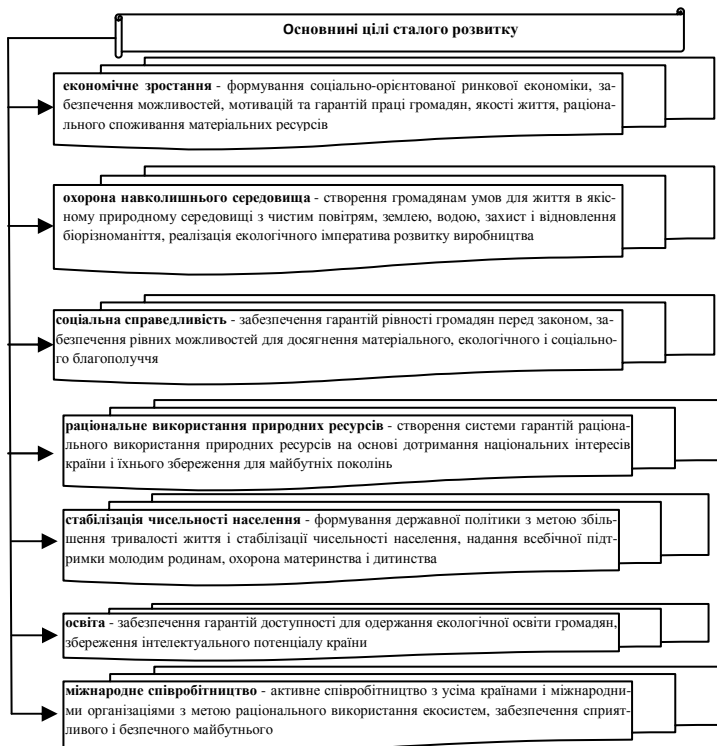

Рисунок. Цілі сталого розвитку

Сила ідеї сталого розвитку пояснюється тим, що вона відображає й одночасно спонукає приховану зміну в нашому баченні взаємозв'язку між економічною діяльністю людей і природним світом – замкненою екосистемою, що має скінченні матеріальні ресурси і не може збільшуватися. Така зміна приводить до переходу від економічного принципу кількісного збільшення (зростання) до якісного поліпшення (розвитку) як напряму майбутнього прогресу. Йдеться про те, як зазначає Г. Дейлі, що фізичне зростання повинно припинитися, тоді як якісне продовжуватиметься [3].

Останнім часом у науковій літературі, засобах масової інформації, політичних дискусіях усе частіше використовується поняття сталий розвиток, що набуло поширення після того, як у 1987 році Комісія ООН під керівництвом Гру Харлем Брунтланд опублікувала звіт “Наше спільне майбутнє” [4, 4]. З того часу розуміння сталого розвитку

наповнюється новим змістом і використовується в контексті системної кризи цивілізації, усвідомлення глобальних екологічних проблем та меж екстенсивного світового природокористування, звертаючи увагу світової громадськості на необхідність пошуку колективних дій і загально планетарної стратегії розвитку.

У звіті комісії Г. Х. Брунтланд термін сталий розвиток (з англ. “sustainable development”) запропонований, ймовірно, за аналогією з біологічним терміном стійкість “sustainability”[5]. Останній з'явився у другій половині ХХ ст. і належить до розвитку популяції, життєдіяльність якої проходить у тій чи іншій екосистемі. Він означав, що такий розвиток не повинен руйнувати і пригнічувати цілісність екосистеми в результаті функціонування досліджуваної популяції. Тому вираз сталий розвиток у звіті означав розвиток, погоджений зі станом Природи і її законів (дослівно-довготривалий розвиток суспільства, тобто такий що триватиме скільки завгодно довго) Таким чином, поняття сталий розвиток визначає тривалий і безперервний розвиток, який може підтримуватись невизначено довго.

Слід зазначити, що ідеї сталого розвитку існували й активно дискутувалися ще задовго до початку роботи комісії Г. Х. Брунтланд, зокрема, й у працях представників класичної економічної теорії. Перші концепції сталого розвитку стосувалися використання лісових, а згодом і біологічних ресурсів. При цьому ключовим у процесі експлуатації зазначених видів ресурсів було дотримання екологічних умов та збереження їх якісних характеристик Американський учений Н. Джорджеску – Роген пов'язував розвиток економіки з природними обмеженнями та поєднував термодинаміку з економікою довкілля. Учені-географи, такі як Наесс, Оуенс, Рід були зацікавлені в дослідженні того, які наслідки матиме сталий розвиток для планування використання території та земельних ресурсів [6].

Г. Дейлі, наприклад, тлумачить термін сталий розвиток як гармонійний, збалансований, безконфліктний прогрес усієї земної цивілізації, груп країн (регіонів, субрегіонів), а також окремо взятих держав нашої планети за науково обгрунтованими планами, коли... ..позитивно вирішується весь комплекс питань щодо збереження довкілля, ліквідації бідності, експлуатації та дискримінації як кожної окремої людини, так і цілих народів чи груп населення [7].

Для наповнення змістовних характеристик земельних відносин та визначення напрямів їх регулювання через спектр сталого розвитку розглянемо формування теорії сталого розвитку та її зміст провідними класиками економічної науки в таблиці.

Аналіз таблиці показав, що існуючі позиції вчених щодо наукових основ сталого розвитку охоплюють односторонні підходи сталості, якими можна охарактеризувати земельні відносини. Усі ці теорії характеризують різні сторони сталого розвитку, але вони мають деякі розбіжності в питаннях комплексного тлумачення земельних відносин.

Так, серед досліджень першої групи вчених, таких як Д. Міль, У. Ростоу, Р. Харрод, Е. Домар, Д. Кейнс, Р. Нуреев, Хікс-Ліндаль у теоріях сталості прослідковується ознака щодо використання земельних ресурсів. Вчені наголошують на обмеженості ресурсів та необхідності їх оптимального і раціонального використання при залученні інвестицій та новацій.

Представники другої групи А. Пігу, В. Вернадський відзначають екологічні регулятори земельних відносин у системі відтворення ресурсів. Причому рівновага інтересів суспільства та природи забезпечується завдяки вмілому та бережливому ставленні до земельних ресурсів на основі впровадження розумного регулювання земельних відносин.

Інша категорія науковців Макінтош, Р. Солоу, А. Ендерс, Р. Коуз, А. Ендрес, Д. Медоуз та Група вчених Римського клубу, а також Б. Данилишин, М. Хвесик використовують поєднання ознак використання, відтворення, інколи охорони та розпорядження земельними ресурсами. Це свідчить про те, що хоча автори і схиляються до комплексного підходу у дослідженнях щодо сталого розвитку, але не враховують усіх рівноправних категорій земельних відносин.

Отже, ми вважаємо, що змістовні тлумачення земельних відносин на засадах сталого розвитку визначаються не лише стосовно використання, володіння та розпорядження, але і охорони та відтворення земель.

Причому, з позиції сталого розвитку володіння та розпорядження земельними ділянками виражатимуть на нашу думку соціальний аспект регулювання земельних відносин. Заходи, які пов'язані з використанням земельно-ресурсного потенціалу обумовлюватимуть економічний аспект регулювання земельних відносин. А заходи щодо здійснення охорони та відтворення земель сформують екологічний вектор регулювання земельних відносин.

Загальна концепція стосовно сталого розвитку включає необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, та їхню потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Необхідно відмітити, що в рамках

Таблиця

Змістовні характеристики земельних відносин через спектр сталого розвитку

Автор	Формування теорії сталого розвитку	Ознака сталості земельних відносин	Підхід	Характеристика земельних відносин в контексті сталого розвитку
1	2	3	4	5
Д. Мільє	Висунув ідею підтримки у майбутньому „стаціонарного стану” економіки і звернув увагу на суперечності між економічним зростанням та обмеженістю ресурсів [8].	використання	Економічний	Земельні ресурси також є обмеженими і для сталого розвитку господарська діяльність повинна зосереджуватись на їх раціональному використанні.
У. Ростоу	Наголошував, що теорія самодітримуваного зростання базується на стимулюванні розвитку техніко-економічних елементів господарської системи: рівня розвитку техніки, галузевої структури господарства, частки виробничого накопичення у національному доході, структури споживання [8].	використання	Економічний	Тобто, збереження росту використання земельних ресурсів відбувається зважаючи на нові критерії промислового розвитку.
Р. Харрод-Е. Домар, Д. Кейнс	Трактують, що інвестиції, які є каталізатором розвитку у теорії стійкості та рівноваги, здатні уцілювати в часі перехід від промислової стадії розвитку через стадії „зрілості” і масового виробництва до інформаційної стадії [8].	використання	Економічний	Рівновага земельних відносин забезпечується завдяки інвестиціям у земельну галузь. Але такий підхід є надто спрощеним
Р. Нуреев	Показав, що механізм новацій здатний спричинити зміну траєкторії кругообігу і змістити стан рівноваги [9]. Зміни в кругообігу і зміщення центру рівноваги під впливом нових комбінацій ресурсів і факторів виробництва зумовлюють в економіці ланцюгову реакцію, продуктами якої є нові технології, нова організація виробництва, нові ринки збуту.	використання	Економічний	Новації спричиняють швидкість змін, які необхідно враховувати при регулюванні земельних відносин
Хікс-Ліндаль	Характеризує теорію щодо максимального сукупного доходу, який може бути вироблений за умови збереження сукупного капіталу, за допомогою якого виробляється цей дохід. Ця концепція передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів [8].	використання	Економічний	Оптимальне використання земельних ресурсів характеризує збереження сукупного доходу.
А. Пігу	Доводить у “неокласичній теорії” екологічного регулювання ефективність такого господарського механізму природокористування, який дозволив би трансформувати зовнішні витрати на компенсацію екологічних збитків у внутрішні витрати по їх запобіганню, які мають включатись у собівартість та ціну продукції [10].	відтворення	Екологічний	Екологічне регулювання земельних відносин крім запобігання збитків, має включати ще й витрати на відтворення земельних ресурсів.
В.І. Вернадський	Вважав, що високий рівень розвитку науково-технічної думки дозволяє розумно регламентувати відносини суспільства і біосфери. Особливе значення у методології сталого розвитку, є вимога до людини та суспільства адаптуватись до об’єктивних законів біосфери, забезпечити її рівновагу. Перехід від ресурсної до біосферної концепції розвитку складає суть сталого, самовідтворювального, підтримуваного розвитку, здатного забезпечити коеволюцію суспільства і природи [11]. В 1944 р. в статті „Деякі слова про ноосферу” наголосив, що в гуші, в інтенсивності і в складності сучасного життя людина практично забуває, що і сама вона, і все людство, від якої вона не може бути відділена, нерозривно зв’язані як жива речовина з матеріально-енергетичними процесами певної геологічної оболонки Землі – з її біосферою і не можуть бути фізично від неї незалежним ні на одну хвилину [12].	відтворення	Екологічний	Отже, людина, як частина біосфери, не може існувати відірвано від земельних ресурсів. Забезпечити рівновагу біосфери можливо завдяки вмілому та бережливому ставленню до земельних ресурсів на основі впровадження розумного регулювання земельних відносин.

продовження табл. 1

Макінтош, Р. Солоу, А. Ендерс	Видають перевагу економічним регуляторам збалансованості екологічної та виробничої сфери, удосконаленню ринкового регулювання процесів взаємодії суспільства та природи [8].	використання, відтворення	Еколого- економічний	Таким чином визначають рушійними силами економічного розвитку природні витoki (наявні земельні ресурси).
Р. Коуз	Запропонував теорію зовнішніх ефектів, під якими розуміються екологічні проблеми, що обумовлює необхідність прагматичного еколого-політичного підходу до процесів прийняття рішень з питань використання ресурсів природи [13]. У відповідності до цієї теорії кожен суб'єкт, який використовує обмежені ресурси, повинен сам відповідати за створені ним для інших обмеження як ресурсні, так і екологічні. Мається на увазі фінансові, фіскальні, цінові важелі екологічного регулювання.	використання, охорона	Еколого- економічний	Екологічні обмеження при використанні земельних ресурсів зумовлені важелями екологічного регулювання земельних відносин
А. Ендрес	Пропонує систему рішень, засновану на „інтерналізації зовнішніх ефектів”, оскільки стихійний ринок не в змозі захистити суспільство від екологічних втрат та негараздів. Стимулом еколого-технологічного прогресу повинна слугувати система податків, зборів, дозволів і сертифікатів [14].	Охорона та відтворення, розпорядження	Еколого- соціальний	Стимули екологічного регулювання земельних відносин зменшують ризики екологічних негараздів, що спричиняються стихійним (нерегульованим) продажем земель
Д. Медоуз та Група вчених Римського клубу	В книзі „Межі зростання” 1972р., змоделивали наслідки існуючої моделі світової економічної системи, виділивши п'ять основних змінних (світове населення, індустріалізація, забруднення довкілля, виробництво продовольства та виснаження ресурсів) і визначивши, що за існуючих умов технології забезпечують тільки лінійне зростання, що призведе до накопичення негативних наслідків (особливо екологічних), економічного та соціального краху. Д. Медоузом було запропоновано як альтернативу існуючому зростанню „стійкий стан економіки”. Така стратегія дістала назву „нульового зростання” [8], яка ґрунтувалась на призиупиненні: технічного прогресу, зростання виробництва матеріальних благ і чисельності народонаселення.	використання, відтворення	Еколого- економічний	Отже, порятунком від екологічного лиха може стати згортання економічних потужностей з поступовим переходом до звуеного відтворення земельних ресурсів.
Данилишин Б., Хвесик М.	Передбачають систему високоефективного господарювання на основі економічної експлуатації природних ресурсів та умов з урахуванням їх відтворюваності, яка включає виникнення змін навколишнього середовища, що загрожують життю та здоров'ю людини.	Використання, відтворення	Еколого- економічний	Земельні відносини є високоефективними, якщо передбачається експлуатація земельних ресурсів з врахуванням процесів їх відтворення

Складено автором на основі аналізу джерел [8-14].

концепції сталого розвитку не зроблено акцент на людину (що ми і бачимо з табл.1), точніше, на відносини між людьми з приводу використання обмежених екологічних та інших ресурсів, зокрема стратегічного просторового ресурсу – землі. З огляду на це, необхідно впроваджувати відмінні від попередніх та інноваційні за своєю сутністю підходи, що дадуть можливість реалізувати концепцію сталого розвитку, що актуалізуватимуть магістральні напрямки сталого розвитку в найближчій перспективі як в природо-ресурсній, так і в соціальній сферах.

Теоретичні підгрунтя характеризують багатогранність сталого розвитку, але вони крім соціальних прогалин не охоплюють питання вартісної оцінки активів земельно-ресурсного потенціалу, який є природним капіталом, здатним забезпечити збереження довкілля взаємозалежно з життєдіяльністю людини або незалежно від неї. Недокапіталізація земельних ресурсів є стримуючим фактором отримання додаткового доходу від їх використання, тому регулюючи земельні відносини на заходах сталого розвитку необхідно враховувати і ці моменти.

Особливістю вивчення земельних відносин є те, що вони виступають складовою частиною економіки природокористування в рамках дослідження природного багатства. Отже, дослідження питань, пов'язаних із регулюванням земельних відносин через сферу економіки природокористування, стає набагато ширшим та складнішим за саму загальну економіку, адже вони розпочинаються і закінчуються природним багатством, яким володіє, користується та розпоряджається на власний розсуд людство у своїй практичній діяльності, виявляючи при цьому економічну активність з метою задоволення потреб сталого розвитку.

З позиції регулювання земельних відносин в умовах сталого розвитку, необхідно відзначити, що поступальний розвиток екологічної, економічної та соціальної складових не повинен призводити до деструктивних змін окремо взятої складової розвитку земельних відносин, а більше того, кожен елемент усіх складових сталого розвитку повинен забезпечувати перманентне відновлення, відтворення та охорону земельно-ресурсного потенціалу не лише для сучасного, але і для майбутнього покоління. А так, як в майбутньому розвиток країни здійснюватиметься за рахунок використання природних ресурсів, серед яких і земельні, то звичайно ж, вагомі зміни повинні відбутися і в характері землекористування, зважаючи на основний вектор спрямування – екологічний. Земельні відносини мають бути нормою регулювання для сталості. Основи регулювання земельних відносин в умовах сталого розвитку створюватимуть сприятливі умови для забезпечення

потреб не лише сучасних, а й прийдешніх поколінь, та гармонійного розвитку суспільства і навколишнього природного середовища.

Таким чином, сталий розвиток у сфері земельних відносин забезпечуватиметься завдяки спільним узгодженим зусиллям владних структур, територіальних громад, наукових, виробничих та проектних установ, громадських організацій, а також власників земель та безпосередніх землекористувачів. Причому, система регулювання земельних відносин на законодавчому рівні повинна стати дієвим інструментом для досягнення мети сталого розвитку.

Висновки. Наукові основи сталого розвитку проголошують необхідність дотримання такої системи регулювання земельних відносин, яка забезпечила б одночасно економічно ефективне, екологічно безпечне та соціально справедливе використання, володіння та розпорядження, охорону та відтворення земельних ресурсів. Основною тенденцією є збереження можливості задовольняти свої потреби теперішнім та майбутнім поколінням за рахунок експлуатації тих чи інших природних ресурсів. Сьогодні стало використання природних ресурсів, зокрема земельних, пов'язують із трьома основними напрямками: збереження їх продуктивності, поступове підвищення економічної ефективності використання, вирішення соціальних проблем відповідних територій. Власне через це розв'язання існуючих проблем у регулюванні земельних відносин має супроводжуватися прийняттям екологічно та соціально орієнтованих рішень. Насамперед доцільно розробити комплексні та базові структурні зміни в управлінні цими ресурсами. Тому, ми вважаємо, що в основу регулювання земельних відносин необхідно закладати теорію сталого розвитку стосовно використання земельних ресурсів, їх охорони та відновлення, а також володіння і розпорядження, у відповідному регульованому середовищі.

1. Проект Закону України Про Концепцію переходу України до сталого розвитку / – Електронний ресурс – [http://www.mns.gov.ua/laws/laws/nuclear_/92.htm]
2. Електронний ресурс – [<http://uk.wikipedia.org/wiki/>].
3. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., засл. Діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К. : Державна установа „ Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2012. – 72 с.
4. Хвесик М. А. Сталий розвиток України: проблеми та перспективи / Економіст № 4 – 2011 – С. 4–5.
5. Caring For the Earth. A Strategy for Sustainable Living. – Cland, Switzerland : IUCN/ UNEP/WWF, 1991.
6. Гринів Л. С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії [монографія] / Л. С. Гринів // – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 240 с.
7. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Дейлі Г.; [пер. з англ.]. – К. : Інтелсфера, 2002. – 312 с.
8. Сталий розвиток суспільства: навчальний по-

сібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. – 2-е вид. – К., 2011. – 392 с. **9.** Нуреев Р. Теории развития: кейнсианские модели становления рыночной экономики// Вопросы экономики. – 2000. – № 4. – С. 142. **10.** Pigov A. The Stationary State London, "Macmillan", 1935. – P. 125. **11.** Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста. Разд 1. Научная мысль как планетное явление. – М. : Наука, 1998. – С. 26. **12.** Вернадський В. І. Кілька слів про ноосферу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.valeolog.com/noosphre.htm>. **13.** Coase R. The Problem of Social Chois, Journal of Law and Economics, vol. 3, 1960. **14.** Эндерс А. Экономика окружающей среды : введение / перевод с нем. С. И. Дорогунцова, Б. И. Данилишина. – К. : Либідь, 1995. – С. 143.

Рецензент: д.е.н., профессор Сазонец І. Л. (НУВГП)

Krysak A. I., Candidate of Economics (Lutsk National Technical University)

SUSTAINABLE DEVELOPMENT SCIENTIFIC GROUNDS DURING THE LAND RELATIONS REGULATION

This article considers basic sustainable development grounds and goals. Profound land relations characteristics are generalized and land relations regulation directions during the transition to the constant development are justified.

Keywords: complex approach, usage, possessing, disposing, protection, land restoration.

Крысак А. И., к.э.н. (Луцкий национальный технический университет)

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ ЗЕМЕЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ

В данной статье рассмотрены базовые основы и цели устойчивого развития. Обобщено содержание земельных отношений и обоснованы направления регулирования земельных отношений при переходе к устойчивому развитию.

Ключевые слова: комплексный подход, использование, владение, распоряжение, охрана, отновление земель.
